

گه پانه وه

ئاریان فرج عبدالله

(۱)

چەند جارێ سەرت بەم لاو لای سەرینە چلکنەکی ژێر سەرتا وەرچەرخاند. خەولی زبانه‌کی چەن شەوی لەو وه بەر ئەمشەویش پیلۆه‌کانی لە یەك تۆراند بویت. بە چمکیکی لێفە کەت سەرچاوت شارده‌وه. هەر وهك تەنگە نەفەس بوبیت، لێفە کەت لانا. دەزۆله‌ی پوانینت بە بنمیچه‌که‌وه گری‌دا. بو یەكەم جارە پەرژە نامە‌ی ژیانت روداویکی تا ئاسای لە خوی ئەگری. وا لە چەند دیمەنیکدا لە بەر چاوت نۆرە بری لە یەك ئەکەن و بەگژی یەکا ئەچن. زالتیرینیان دیمەنی کچه قەشەنگە‌کی بە یانیانی ری قوتابخانەت بوو چەنی پێست بی بوو ئەتووت پەری یەکی ناو وینەکانی حەرزەتی مریەمە. ئەفسونیک نادیار بەرە و دەریای خەیا لای ناخی چاوه‌کانی کیشی ئەکردیت. شەقامە کەت لە بەر چاوه‌ بویه یوازیک بی ریبوار. قامکە ناسکەکانی لە پەنجە کانت ئەئالاند. بالام دیمەنیک تر وهك بروسکە ئاوینە‌ی دیمەنی یەکه‌می لە بەر چاوه‌ ووردوخاش ئەکردیت. پووی خەندەباری هاویری ساکارە کانت. تارمایی کولانە تەنگە بەرە تاریکە تان. گوزەرانی خوتانت پێش چاوه‌ ئەکوت، بیزاری یەك چاوه‌کانی بی لیک ئەنایت، بەم دیمەنە شەبۆلی رق و بیزاریت شیت ئەبوو بویه لە بەر چاوت ویلت ئەکرد... بنمیچ و دارپراو لایلونە داکوتراوه‌کی بانێ، دیواره گل گەچەکی ئەوبەرت، پەنجەرە بۆرە‌کی ژوورسەرت، پرخە پرخە‌کی باوکت ئاوازیکی دیرینه‌ی ئەم شەوو شەوانت بوون، هەناسە یەکی گەرمت هەلکیشا.

(ژیانیک بوو، رەش، نەبونی، نەریت، گیروگرفت، تو بزانه سەمایەن جلیکی هاوچەرخ، پیکە نینیک، هەر هیچ شتی

شاری تی پزاهو مندالاکانیان رزاونەتە یەکو لە حەوشە‌که‌یا ئەچن بە یەکا بە دەروازە‌که‌یا نەبی هەر لە کولان دەچی خوت کرد بە دەمی نەهەنگە‌که‌یاو لە هەپوانی شەشەما گیرسایتە وه خۆرە تاوه‌کەش میشکی کولان بویت عەبا پزیه‌کەت بە سنگیکی بەر هەپوانە‌که‌یا هەلواسی و خزایتە ژووری، «سەر بەست» لە سەر لبادە‌که ئارام بوو بوو خاموش بوو بوو. موچرکێک لە تەوقی سەری دایت و لە که‌له‌مووستی پیتە وه دەرپەری هەستت راگرت لی نزیکە وتیتە وه لە ژوور سەریا بە چوکا هاتی «وەستا .. دووکان .. ئەفەندی .. منداله گووپ خپە‌که .. عەمەلیاتە‌کی هینی خان ..» وه‌کو خەویک بەر ئاوینە‌ی میشک و چاوتانی پەری سەرت بە سەردەم و چاوه‌ زەرد و لاوازه‌که‌یا شور کردە وه چاوه‌کانی لە دەریای خەویکی قولا تقووم بوو بوون دەستی راستی لە سەر سکی دانابو، دەستی چەپیشی بوو بوو بە ژیرخویە وه، دەستی چەپیت بەرز کردە وه وه‌کو پەرو خزایە خواری دەستت بە سەر رومه‌تە کانیایا گیرا لە وه‌جای ژوورە‌که‌تان سارد و ستر بوو وه‌کو شیت بە دەوریا ئەهاتیت و ئەچویت ..

- سەر بەست .. سەر بەست گیان .

...

«سەر بەست» لە دو تووی ژانە‌که‌یا کوچی کرد لە جیهانی دووه‌ما بوو بوو میوانی باوکه‌ جوانە مەرگە‌که‌یی و توشی لە غوربەتی بی‌کەسی و هەژاریا بە جیهینشت، توشووی ئاواتە ساواکانی لە گەل خویا برد، چاوه‌ کانت ژیرە و ژوور بوون، میشکت لە کار کەوت، وه‌کو مقەببیا لە جی‌ی خوتنا ووشک بویت .

تیشکی خوریش لە چوارچێوه‌ی پەنجەرە تەختە‌که‌وه خوی کوتابوه ژوورە وه‌که‌ تاکە میوانیکت بوو لە پرسە‌که‌ی «سەر بەست» دا زەرد هەلگە رابی و ئاگاداری میژووی رۆژگاری بی‌کەسی و نەبوونی و هەتیویتانی تۆمار کردی، خۆرە‌کەش لە دورە وه گری توره‌یی ئەرژان .

نی به مروف دلی پی خوش بیت ... ناخ ... توبلی قوتار بومایه ..
 توبلی بیو مایه خاوهن نه و پیری به و له جی نهرم و نیان و
 مباحچه و چیمه ن، خوار دنی چاکی سه رمیزا بزیامایه بزگار
 بومایه له م خاموشی به ... به لام چون ؟ ... چون ؟ ..
 به هه ناسه یه کی قوول خه وش و گله ی یه کانی ترت به باکرد .
 (۲)

نه و به ره به یانی به له گهل چالینانی دایکت به خه به رها تی .
 باوکیشته هر نیوه شه و به ره و کارگه و وره و پری نامیزو بونی
 تیزی توتن به له شی شه که ت و چاوی خه والوووه به پری که وتبو .
 وابو چوار سال نه چیت باوکت له مله و خه باتایا له گهل نامیرا ..
 نه لین توتنی داگیرساو جه رگه و سی به کانی مروف دانه رزینی .
 به لام باوکت چه ند سالیکه توتنی ساغ لوزه ی کونه لووته کانی
 نه کات باوکت وا که وتوته ناویلکه و تانیست توخرنیک به دهرونی
 که یلیا نه هاتووه . به یانیان که هه مان قوری و پیاله و ماسته که ی
 پروژانی دی تیکهل به ناخ و توف و گله ی یه کانی دایکت نه بیت
 نه بنه ناوازی به ناگا هانتت . نه ونده ی ترشیت گیرنه بی . وانه م
 به یانی به پرووی دایه ی به سزمانا هه لشاخای .. هه رچی ناخیک
 سه رودلی ته نیبویت هه مویت گرته دایکه بی چاره که ت . دایه
 ته نها چه ند ووشه یه ک شک نه بات هه موو به یانیه ک گوئی کانت بی
 نه سمیت - چیته کورم له چیت که مه .. خوا له وه خراب تری
 زور له لایه .. جاواکه میشت بوو .. چی بکه م .. قورپی کوی بکه م
 به سه رما .. گریان قورکی له قسه نه خست نه م به یانیه ش
 به رقه وه کتیبه کانت له بن هه نگل ناو ده رپه ریت - له به رده م
 کولانه ته نگه به ره که هه نگاهه کانت هیواش کرده وه .
 چاوه کانیشت داگرته وه به رده مت . دیسانه وه بوپته ویلی ناو
 کلوشی پان و به رینی بیرکردنه وه کانت . هه ربیره و ده ماریکی
 میشتک رائه ته کینی .. هه ندی جار هه ست نه که ییت دوو
 مروقیته .. مروقیکی تازه یابه تی چه ند پروژانیکی کورت و
 هاشاول نه کاته سه ر مروقیکی دیرینی چه ندین سال نه ییه
 پرسسیار ... وه لام ... پرسسیار . کیشه یه کی قوول میشتک
 نه تاسینی (توبلی سایانی خوشه ویستی نه بم ؟ .. خوکه م و
 کورتیم نی به !.. هه ژاری ؟ .. کاری خوایه .. به لام ناخر من
 له کوی و نه و شازاده یه له کوی .. نه و لا له که س نا کاته وه و به
 ناسته م بی به وی یا نه نی له کوی ناوهر له من نه داته وه .. نا .. نا
 وانی به بو به م قسه بوچانه خوم دوودل که م .. کی نه لی لووت

به رزی به که ی له نه فسیه تی به رزه وه نی به .. هه رکه سه و
 هه ست ونه سستی خوی .. هه ژاری و ده وله مه نی نابنه په ژین ...) .
 ده نگ :-

نه م جیهانه ی به رچاوی تو دووده ریایه ، یه کیان سپی و
 زاده ی کوست ونوزه و هاواری داماوان و رقی چاوی کریکاری
 ناره قاوی و ترسی لاوی رهنگ په ریوی چه وساوانه دلتی بو بکه به
 مست و کیلگه ی هیوای نه مانی پی ئاوبده . نه وی تریان
 سوروخوینه زاده ی سه رنجی ته لیسمووی و که شمه ونه شمه و
 پاره ی که له که کراوو له نجه ولاری مروف کوزو دروو دل
 ره سبی و ژیانی ویر توینه . دلت له به رگیکی ناستا مه لاس ده و که
 له کانت تیژ که ره وه و دیاری بو نه م ده ریا خوینینه بیته .

چه ند هه نگاویکی ترو کولانه که ت به شه قامه
 سه ره کی یه که وه گری نه دا .. دهنگی نه ریمانی هاوریت
 هه روه که به ردی ده ست منالیکی لاسار گومی خه یالاتی
 شله قان ..
 تیبینی :-

نه ریمان لاویکی روشن بیرو هوشیاره . حه مه عه لی هیچ
 یادگاری یه کی خوی نایه ته وه یاد نه ریمان به شداری نه بو بی .
 نه ریمان ووته کانی نا ناسایی تر بوو له هاورپی کانی .. باوه رپی
 به خوی و شانازی به هاورپی کانیه وه نه کرد ، خوی زور له
 که شخه کانی پوله که ی به زیاتر نه زانی .. جارجاهیش کتیبی
 سه یری به ده ست وه نه بینرا که شبینانه ش داو پروژی که ره که ی
 به دی نه کرد .. به یانیت باش حه مه عه لی .. چی یه کورپی باش
 چه ند جارم بانگ کردی ؟ - به یانیت باش . په وشکی و به ناسته م
 وه ک مناله ناسکه بی که رده کانی ده وله مه نه کان ده مت
 هه له ینا یه وه . نه ریمان حه په سا .. سه رسام بوو .. تیت راما ..
 ترسی لی نیشته .. هه سستی کرد مروقیکی به سزمانی دل ساف
 له خسته نه بری .. هه سته کان درنده کان فیلزان و دنیا دیده ن ..
 هه ست به بی ده سه لاتی و تاک ده سستی ، نه کات نه یه وی
 هه لشاخی به پروتا ، نه یه وی لیت پیارپته وه که به ده سستی خوت
 ساغری دلی خوت نه شکینی .. نه یه وی تا نه و ته شه ره کانی
 به پرووی خوتا بشکینینه وه .

- حه مه عه لی نکات لی نه که م .. خوت مه که به سه مه ده ..
 توو نه تواری واو کچی وایان نه تووه .. توو زور له وه به ریز تری
 دوا ی که لحویه کی وا بکه ویت .

شله ژایت و پرویه کی ساختت له دهم و چاوتتا چرچ کرد.
 کچی چی... باسی چی نه که ی...؟
 خوت گیل مه که... هاوړی یان هه مو لومه ت نه که ن.
 توره بیه که ت جوگه ی قسه کانی دا بړی.
 - جاجه نابیشان به غلیم بی نه به ن و نه تانه وی وه ک نیوه
 له خه لوه تا بژیم. وانی یه؟ بوارت نه دا نه ریمان دهم
 هه لبینیته وه.
 - گوئی بگره نه ریمان.. نه پپو یستیم به ناموژگاری تو
 هه یه ونه کفریشم کرده ت نهها نه موی بیمه ئینسان.. تی
 نه که ی...!؟

خنده یه ک لپوه کانی نه ریمانی ترازان.. دهستی له سه ر
 سثانت دانا. به توندی دهسته کانبیت هری داو خوت لی راپمان..
 یه ک دوو هاواری تری نه ریمان له ده ریای بیرى ئالوژو پر پوتتا
 تاسا.. پیت هه لگرت و تیکه لی شنه قامه ریچکه ی قوتابخانه بویت.
 رهوتت هیواش کرده وه ته می توره یی یه که ت ره ویه وه..
 هه لوینسته که ی تاویک له مه و به رت بیرى کردیته کونگره یه کی بی
 سه رو به ر.

(تو بلی ی به راست نه ریمان به غلیم بی به ریت. نازانم به و
 په ری باوه ره وه وویان له دهمم په ری... خو نه و له چاکه زیاتر
 هیچی بو من نه ویستوه... به لام له مه ویش وا بووه کی نه لی
 ئیستا چاوی نه چوتنه پشتی سه ری وامن خه ریکه دهستم له
 به خته وه ری گیر نه بی... کی دل به به خته وه ری کی خوش
 نه کات).

به خته وه ری پرسپاریکی ناوه ختی به بیر هیناپته وه.
 (تو بلی ی که ر بی ی بلیم خوشم نه ویتت چیم وه لام
 با ته وه...؟ دیاره. یابه خنده یه کی شیرین په زامه ندی خویم بو
 ده رنه خات.. یان نه لی بابیرکه مه وه. نه ویش ده ر پرنیکی تری
 هه مان مانایه... تو بلی ی له رازم نه گات...!؟ مروف چون له
 مروف ناگات):
 دهنگ:-

(خانمه کان له سه که کانبیان تی نه گهن. ئاغا کانبیان
 توتیه کانبیان نه دوینن، به لام له که ل مروفه کان، هه رگیز ئاهی
 هیچ کامیکیان به دهرونی نه وی دی یاننا ره ت نابی. نه وان
 خوړیکی دل که شو نه مان که واله هه وریکی ره شو بوړن. نیوه
 نه وان له ژیر چادری زوړ ووشه ی قه به و زلا به یه که وه شه ته ک

نه درین. مروف، هاو نیشتمانی ی نه ی بو هه رگیز له یه ک ناچن؟
 نه ی بو نابنه میوانی یه ک، بو یه کتری نانسو ووته کانتان له
 یه ک نین و له ناخه وه له یه ک نامون...؟)

بپاریت دا نه مروف به دهستی به تال نه رویته وه. بی ی
 نه لیتت خوت له م دوو ولی یه رزگار نه که یه ت. وازهنگی قوتابخانه
 کوشکی بی بناغه ی خه ونه کانی پوکانیه وه. له به رده م
 قوتابخانه تاریک و تاک نهومی یه که توت بویته وه. هه ر له
 به رده رگاوه ته پ و توژو هاواری بوله کان پیشوازی له سیه کانت
 کرد.

(۳)

دهمه و نیوه پرویه و به ت نهها لوژ نه بیته وه. به ته مای به جی
 هینانی نه خشه ی پلانه که وره که یه ت. هه لوینسته یه کت کردو
 پشتت به یه کی له دارته له کانه وه ناو سه ره تایی چاوه روانیت
 دهستی بی کرد. خو ره تاوی نیوه روژیکی دهمه و هاوینه و تاپه ت
 که رم تر نه بی، جار چاره ش کزه ی شنه مالنکی هاوینه شنه ی
 فینکای به سه رو سنگتا نه کات. سنه قامه که وورده وورده
 پپو راران ی لی وون نه بوون. قوتابیان هه ندیکیان باوه شی کتیبی
 له بن هه نگل نابوو، هه ندیکیش جانتا یه کی دبلوماسی پاک و خاوین
 باره که ی ئاسان کرد بوو. چاوه روانیت دریزه ی کیشاو
 هه راسانی ناوچه وانی گرژ کردیت..

تاویکی تر چه پکی ووشه کانت له به روکی بیستنی که سیک
 نه دهیت، خویشت بو ژوانیکی بی وینه به دریزایی ژیانته ناماده
 کردووه. نه ته وی کو ده تاپه ک سه راهای ژیانته ژیراو ژوورکات.
 له نا کاو دیمه نی کچیک به ره و پرووت سه رنجی راجه نیت..
 ناسیته وه... له دارته له که دور که و تپته وه... هه مو له شبت
 بووه چاوو تروکه ی لی بپرا... خوت گورج کرده وه...
 هه مو لایه کی خوتت به سه ر کرده وه... نه مرو که زی یه خاوه که ی
 به لایه کی ملیا شو پر کرده وه.. وه که هر روژیکی تر ته رژیکی
 دی ره نگاندرییه تی.. دهم و چاوه تیف تیفه کراوه که ی له یه ک
 ئاستا راگیراوه. جار جار زمانیکی ده ر نه کیشاو لپوه کانی بی
 نه پاراوت.

لینت نز بووه.. به به رده متا را بوورد.. هیواش هیواش
 دوا ی که و تپت.. هه نگاهه کانتان تیکه ل به یه ک بوون.. چرکه ی
 دلته له که ل ته قه ی پیلاره کانبیا نه چله کی.. په وتی خیرا تر بوو...
 بو نه وه ی په رده ی شانو که ریه ک لادیریت چهنده

هه نكاويكي چالاكانه ي گه رهك بوو.. به لام ليت ببوه هه ورازنيكي سهخت و بيره ميرديكي بي گوپال بویت له ناستيا.. پیت نایه جه رگتاو نزيك تر بویته وه... ده ماريكي ته نيشت چاوت له گهل دلتا كه وته گه ر... پیت به جه رگتا ناو نزيك تر بویته وه.. شالوي رسته يه كي بچر بچر ده مي هه له نيایته وه.

- ئي ي... كچه كه گيان.. ز.. زه حمهت نه بي.

نه خير... نه و به ئي و گيان و فرموي عه ياميكه وه لامت بهي نه دريته وه نه مجاره يان نه تبیست.. تو بلي دهنگي تو كزبي و گوي لي نه بوبي !!..

- كچه كه گيان... بي زه حمهت ؟

ئاو پت لي درايه وه !... ده موچاويكي سه رنج ناگرين ناخي چاوه كاني بزواني.

بروگاني ليك نزيك كرده وه و سه ره له رزه يه كي كردو پاش نه وه ي ناچار بوو كه بي گومان بيت كه مه به سنت نه وه

- ها... نه ئي چي ؟...

پيش تاوي مه لويه كت له خه رماني فرهنگي ووسپه كانت ده سكه نه كرديوو. به لام وا بو كايه وه.. ترس تاكه ووشته يه كي له هه گبه تا نه هيشت.. ته را بي له قورگيت بر او بوو زه ويه كي ووشكي قليشاوي به ره حمهتي بارانيكي خوا. نه بي زوو.. زور زوو شتيك بلي ي.. نه م كه سانه گوي گرين و نارام ناگرن له به رده م تو تا نه كه ويته گو بويه هه رچي زمان و قورگت له سه ري بيگوت هه لت رشت.

- و.. وه لاهي.. به راستي.. من تو م به دله و حه ز نه كه م....

ده مت ته ته له ي بهي كه وت كاتي ده م و چاوه كه ي به رامبه رت نيشانه كاني برسپارو سه رسوپمان و گالته چاري و تو په يي په ك له داوي يه ك له سه ر نه خشا.. وه ستايت و پرووه زه رد هه لگه راوه كه ت بري يه به رامبه ره كه ت.. نه وه هه روهك پيشتر زور كه س له م ووشنانه ي بهي ووتيت بويه ناساي تيت نه پرواني له بهر دوو ليوه كه ي له يه ك ترازان.

- جا كه واته خيريكم له سه ره شكور تو مننت به دله.. واني يه ؟!...

كه وتيته ليوه له ري.. رهنگت هه ليزر كاو دله ناسكه كه ت هينده ي نه ما قه فه سه ي سنگت خاپور كاو ده ره پريت.. له ناكاو ووشه يه كي به كول و دل دنياي له بهر چاو ژيره و ژوور كرديت...

- بي عه قل..

موچر كه يه ك قولايي ناختي راته كاند.. گشت شته كانت له بهر ده م بيچه وانه بووه، مزوفي كه نه يكرديته مروف له نه گبه تي و چاره ره شي به دووري نه كرديت به لام كرديته هه ر گيانه وه ريكي بي عه قل ته نها مروف نه بي.. هه ست به چر نوک و كه لبه ي درنده يه كي مروف خو ر نه كه پت له له شت گيره نه بي. چاوه زه ق و گراويه كان جه سته ت دائه پلوقيني... هيرشت بو ديني... به لام نه ته وي را نه كه يت.. هاوار كه يت. پارچه كاني دله شكاهه كه ت به چاوه كانيا داخ كه يت. په له كانت به گشت لايا بهاويژيت.. به ته نها تيري رقت بگريته درنده كاني !..

ده نگت..

نه كه ي گولي بيره چه كه ره كرده كه ت، به ته نها يي به ده م زرياني رقه وه گيرو ده كه يت مروفه يه ك گرتوه كان، درنده كان به ناكامي خويان نه به ن..

ده ري اي رقت تا نه هات زياتر شه بولي نه هه ژان تاوه كوله و به ري شه قامه كه وه دهنگي هورني نوتومبيليكي وه ستاو به ته نها هيشتيتيه وه. پيگه نينيكي مروف كوژ نه وه نده ي تر فرميسكي له قورگ و خويني له ده ماره كانتا هينايه كول.. به جووته ده ركي نوتومبيله كه يان دابه يه كاو كور په ي ده روونتيان راجله كاند. توزي دواي تيز ره ويان به عامه قه سه ر بووته وه خه ست كرده وه «مروفه كه ي چاران هيد ي هيد ي له ده رو نتاخولقا يه وه. تويشه به ره ي خه ميكي تورست وابه كولا و به هه مان ريكا دا به ره وه موو راستيه كان ملت ناو گه رايته وه...

بيت هه لگرت و گه يشتياه وه... چوخمه ته نگه به ره كه يه كه م ويستگه ي ميواندارته نه ئي.. تاسه ت له گشت ديمه نه ديرينه كان ناشكيت «ده رابه و داره راو كوچه و ده روازه و نه لقه ريزو منالان و قاوو قيژو خه ت خه تين و زه رده ي نيواران ي فينك وه موو نه وانه ي پيشوازيان له دله شكاهه كه ت كرد... وا په بوله ي پروانينت له سه ر بووي بهر له ميهر ي نه ريماني هاوپريت نيشته وه.. و ابا وه شي گه رمتان بو يه كتر ي ناوه لا كرد. به خه نده يه كي شيرين باري خه م و شازاده كان له گوپ نه نين، واتروسكه ي خوري بيره كه ي نه و له دلي توشا گه شايه وه نيواره يه و به تاسه ي نه وه وه پت زوو بگه يته وه و تيز تيز ده سته پيروزه كاني دايه ماچ كه يت. به دوو قسه ي خوش كه ميك له هيلاك ي نه و بوژه ي بابي په نجه ره يش فره اموش كه يت.